

آیین‌نامه انتشار کتاب

معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه علم و صنعت ایران

۱. مقدمه:

آیین‌نامه انتشار کتاب به منظور روشن‌تر شدن تعاریف و مفاهیم و با هدف فراهم آوردن امکان برداشت یکسان از شکل‌های مختلف آثار تهیه شده اعضای محترم هیئت علمی، در شورای انتشارات معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه علم و صنعت ایران، بازنگری و به شکل فعلی تدوین و ارائه شد. در این راستا تعاریف پایه و معیارهای ارزیابی و بررسی کتاب به صورت صریح، تعیین و در این مستند ارائه می‌شود.

۲. تعاریف پایه

۲.۱. کتاب تصنیفی

کتابی است که مبتنی بر دستاوردها و پژوهش‌های صاحب (صاحبان) اثر فراهم و مکتوب شده است. این نوع کتاب عمدتاً براساس نظرها و دستاوردهای پژوهشی نویسنده‌ای تهیه می‌شود که مدعی یک ایده جدید در زمینه تخصصی مربوط است و دیگران قبلاً چنین محتوایی را با عناوین مشابه ارائه نکرده‌اند. بدیهی است نظرهای نویسنده به طور صحیح، مستدل و منطقی باید به رشته تحریر درآمده باشد. همچنین نوآوری در این کتاب تا حدی است که سابقه موضوع را تا قبل از نوشتن کتاب معرفی می‌کند؛ اما مطالب جدید و نو در حجم چشمگیری در آن گنجانده می‌شود. انتظار می‌رود حداکثر در یک چهارم کتاب، سابقه موضوع، معرفی و در بقیه کتاب نظریه و یافته‌های جدید، تشریح و معرفی شود. همچنین انتظار می‌رود نویسندگان این کتاب‌ها از اعضای هیئت علمی باشند که در سطح جهانی شناخته شده‌اند. طبیعتاً این نوع کتاب‌ها در صورتی که به زبان‌های بین‌المللی نوشته شوند، مخاطبان بین‌المللی خواهند داشت. در کتاب تصنیفی باید دست کم حدود ۳۰٪ از مراجع استفاده شده متعلق به پیشنهاد دهندۀ اثر باشد.

۲.۲. کتاب تألیفی

مجموعه‌ای از مطالب و نظریه‌های علمی است که علاوه بر داشتن جنبه‌های آموزشی، تحلیل‌های جدید و ترکیب‌های مبتکرانه و نوین را شامل می‌شود و بر این اساس، برای آنها مخاطبان تخصصی زیادی در جامعه حرفه‌ای مربوط متصور می‌شود. این نوع کتاب نوشته‌ای است که نویسنده در آن، مطالب اصولی یک موضوع را با دیدگاه متفاوتی ارائه می‌دهد. بدیهی است نویسنده، مطالب این نوع کتاب را با شکلی جدید و منحصر به فرد ارائه می‌دهد که عمدتاً برداشت‌های علمی اوست که طی سال‌ها پژوهش و تدریس کسب کرده است. اگرچه ممکن است قوانین پایه و قواعد علمی و عمومی حاکم بر موضوع کتاب از منابع موجود در ادبیات علمی گذشته بیان شود، نحوه بیان محتوای کلی و ساختار و ادبیات کتاب نوین است و مبتنی بر برداشت‌ها و تجربه نویسنده است. بدیهی است این نوع کتاب نباید صرفاً از ترجمه و به هم متصل کردن مطالب کتاب‌های دیگر تهیه شده باشد. به همین ترتیب، مواردی نظیر ترجمه و گردآوری دستورالعمل دستگاه‌ها، data sheet و متون استانداردها، آیین‌نامه‌ها، Handbook و گزارش‌های فنی در این دسته‌بندی قرار نمی‌گیرند. همچنین انتظار می‌رود در

کتاب های تألیفی، مقدار قابل قبولی از مطالب کتاب به مقالاتی ارجاع شده باشند که صاحب اثر در مجلات معتبر به چاپ رسانده است. جزئیات بیشتر در بخش اجرایی تشریح شده است. در صورتی که محتوای کتاب صرفاً آموزشی و مربوط به یکی از دروس پایه‌ای در یکی از رشته‌های دانشگاهی باشد و مؤلف در تدریس آن درس، مجرب و در رشته تخصصی (مربوط به موضوع درس)، صاحب نظر و در سطح ملی یا بین‌المللی شناخته شده باشد، به تشخیص شورای انتشارات بدون نیاز به ارجاع به مقالات منتشر شده مؤلف، اثر می‌تواند تألیف تلقی شود.

لازم به ذکر است مراجع استفاده شده در اثر که متعلق به پیشنهاد دهنده اثر هستند، می‌باید نظریه یا کاربرد بدیعی را برای نخستین بار مطرح نمایند و در مجلات یا همایش‌های معتبر منتشر شده باشند؛ بنابراین باید از ذکر مقالاتی که صرفاً شباهت موضوعی دارند، اما ارتباطی با آن بخش از کتاب پیشنهادی ندارند و یا صرفاً کاربردهای جانبی از موضوع کتاب هستند و نوآوری آن‌ها ارتباطی با موضوع کتاب ندارد، خودداری شود. بدیهی است چنانچه در کتاب به مطلب علمی اشاره شود که قبلاً در منابع و مدارک علمی دیگر معرفی شده است، می‌باید به مرجع اولیه و اصلی استناد شود.

۲,۳. گردآوری و تدوین

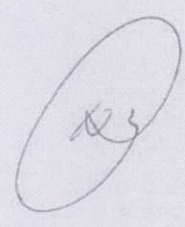
نوشته‌ای است که پدید آورنده آن، مطالبی را متناسب با موضوعی خاص از کتاب های مختلف جمع‌آوری می‌کند و با بیان خود این مطالب را با ایجاد ارتباط منطقی و قابل درک کنار هم قرار می‌دهد. کتاب گردآوری شده می‌تواند از ترجمه قابل فهم کتاب‌های مختلف مرتبط با موضوع با برداشت‌های شخص نویسنده (و نه کپی برداری از کتاب‌های ترجمه شده دیگر) تهیه شود. کتاب تدوینی اثری است که خواننده مجموعه‌ای منظم و هماهنگ از مطالب کتاب‌های مختلف مربوط با موضوع کتاب را در نوشتاری واحد و به صورت منسجم جمع‌آوری کرده است. همچنین ارائه توضیحات ویژه در ارتباط با هر مطلب یا افزودن حواشی لازم، به این اثر قوام بیشتری خواهد بخشید. گردآوری و تدوین موارد متفرقه نظیر مجموعه مقالات همایش‌ها و کنفرانس‌ها مشمول این تعریف نمی‌شوند و کتاب تدوینی تلقی نمی‌گردند.

۲,۴. ترجمه و تدوین

کتاب ترجمه و تدوین، مشابه کتاب گردآوری و تدوین است؛ با این تفاوت که نگارنده بخش‌هایی از کتاب را به حسب نیاز از برگردان کامل متون غیر فارسی ارائه کرده باشد. بدیهی است در بخش معرفی و پیش‌گفتار باید به روشنی مشخص شده باشد کدام یک از فصول کتاب، ترجمه از کتاب‌های دیگر است و کدام بخش را نگارنده نگارش کرده است. فصول ترجمه شده باید به طور کامل و بدون دخل و تصرف در مطالب و محتوای کتاب به زبان فارسی و به طور روان ترجمه شده باشند. کلیه واژگان و کلمات موجود در جداول، شکل‌ها و نمودارها نیز باید ترجمه و تولید شوند. واژه‌نامه زبان اصلی به فارسی و برعکس نیز باید برای کلیه واژگان تخصصی ضمیمه شده باشد.

۲,۵. کتاب ترجمه‌ای

کتاب است که برگردان کتاب علمی معتبر و شناخته شده در حوزه تخصصی ذیربط را به نحوی شیوا در اختیار خواننده فارسی زبان قرار می‌دهد. شورای انتشارات دانشگاه ترجمه کتابی را بررسی می‌کند که فقط برای آموزش

در مقطع کارشناسی باشد. انتظار می‌رود مترجم، کلیه فصول کتاب زبان اصلی را بدون دخل و تصرف در مطالب و محتوای کتاب به زبان فارسی و روان ترجمه کرده باشد. کلیه واژگان و کلمات موجود در جداول، شکل‌ها و نمودارها نیز باید ترجمه و تولید شوند. لازم به ذکر است ترجمه کتاب صرفاً ترجمه کتاب‌های علمی آموزشی است و مواردی نظیر ترجمه و گردآوری دستورالعمل دستگاه‌ها، data sheet و متون استانداردها، آیین‌نامه‌ها، Handbook و گزارش‌های فنی در این دسته‌بندی قرار نمی‌گیرند. واژه‌نامه زبان اصلی به فارسی و برعکس نیز باید برای کلیه واژگان تخصصی ضمیمه شده باشد.

۳. مراحل اجرایی و اقدام پیشنهاد دهنده

لازم است پدید آورنده محترم قبل از ارسال اثر خود به معاونت پژوهش و فناوری از شرایط و مندرجات این مستند کاملاً آگاه باشد و منطبق با ضوابط مصرح در این آیین‌نامه، اثر خود را تنظیم کند. بدیهی است در صورت منطبق نبودن با ضوابط، اثر پیشنهادی عودت داده می‌شود و وارد چرخه ارزیابی نخواهد شد.

۳.۱. آثار پیشنهادی برای انتشار می‌باید مرتبط با یکی از دروس رسمی (یا دست‌کم بخشی از یکی از دروس رسمی) رشته‌های موجود یا زمینه‌های تخصصی و محورهای پژوهشی در دانشگاه علم و صنعت ایران باشند.

۳.۲. لازم است پیشنهاد دهنده تجربه تدریس کافی در درس مدنظر یا سابقه پژوهش کافی در زمینه تخصصی کتاب پیشنهادی براساس شرایط زیر را داشته باشد:

- برای ترجمه کتاب داشتن دست‌کم ۳ سال، تدوین، ترجمه و گردآوری داشتن دست‌کم ۷ سال و تألیف یا تصنیف داشتن دست‌کم ۱۰ سال سابقه تدریس در همان درس یا همان زمینه تخصصی ضروری است.
- بدیهی است پدیدآورندگان اثر به‌جز عضو هیئت علمی دانشگاه باید دارای وابستگی سازمانی مشخص و تأیید شده معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه باشند. هیچ یک از پدید آورندگان نباید به عنوان دانشجوی دانشگاه معرفی شوند.

۳.۳. رعایت قواعد علمی، ادبی، دستوری و نگارشی انتشار کتاب مطابق دستورالعمل معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه و حروف چینی متن طبق دستورالعمل حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی کتاب روی سایت دانشگاه به نشانی <http://publication.iust.ac.ir> برای نشر اثر توسط اداره انتشارات الزامی است و در صورت ارجاع اثر به پدیدآورنده برای انجام اصلاحات و نظرات داوران می‌باید:

۳.۳.۱. اثر، ویرایش علمی شده باشد و از نظر تخصصی ابهامات و اشکالات آن برطرف شده باشد.

۳.۳.۲. اثر، ویرایش ادبی شده باشد که شامل اصلاحات دستوری و نگارشی، نشانه‌گذاری، پاراگراف‌بندی، فهرست‌ها، بررسی پانوشت‌ها، ارجاع‌ها، کتابنامه، نمودارها، جدول‌ها و شکل‌ها بدون تغییر محتوای علمی است.

۳.۳.۳. اثر، ویرایش فنی شده باشد (رعایت اصول تایپ مانند نوع و شماره قلم، نقطه‌گذاری، ارجاع‌ها، کنترل فهرست‌ها و درست‌نویسی واژه‌ها).

۳،۴. آثار ترجمه باید از آخرین ویرایش کتاب ترجمه شده باشند. همچنین از انتشار آخرین چاپ کتاب مدت طولانی (حسب رشته و به تشخیص شورای انتشارات) نگذشته باشد. مؤلف کتاب اصلی در سطح بین‌المللی شناخته شده و پژوهشگر یا مدرس برجسته در موضوع کتاب باشد و ناشر کتاب اصلی، معتبر باشد. در این موارد ارسال اصل کتاب به زبان اصلی به همراه ترجمه ضروری است.

تبصره ۱: درباره کتاب‌های ترجمه‌ای، کسب موافقت صاحب اثر و کلیه مسئولیت‌های ناشی از آن به عهده مترجم خواهد بود.

تبصره ۲: ناشر دیگری نباید قبلاً اثر پیشنهادی را جزئی یا کلی منتشر کرده باشد که در این صورت کسب مجوز مربوطه نیز به عهده پیشنهاد دهنده است.

۴. مراحل ارزیابی

۴،۱. عضو هیئت علمی، اثر پیشنهادی را برای نخستین مرتبه به شورای آموزشی پژوهشی دانشکده ارسال می‌کند و آن شورا موظف است حداکثر دو هفته پس از دریافت اثر ضمن تکمیل فرم مخصوص دانشکده، تقاضای دریافتی را به معاون پژوهشی دانشگاه ارسال کند. پیشنهاد دهنده اثر، پیگیری و مکاتبات بعدی را مستقیماً انجام خواهد داد.

تبصره ۳: اگر پیشنهاد دهنده وابستگی سازمانی غیر از دانشگاه علم و صنعت ایران داشته باشد، می‌باید درخواست خود را مستقیماً به معاونت پژوهش و فناوری ارسال کند.

۴،۲. ابتدا کارشناسان اداره انتشارات، اثر ارسالی در معاونت پژوهش و فناوری را بررسی اولیه می‌کنند و در صورت مطابقت نداشتن با قالب پیشنهادی معاونت پژوهش و فناوری و شیوه‌نامه حاضر، اثر ارسالی برای اعمال اصلاحات به پدیدآورنده عودت داده خواهد شد.

تبصره ۴: در صورت عودت داده شدن اثر و ارسال مجدد آن به معاونت پژوهش و فناوری (شورای انتشارات)، چنانچه موارد و مشکلات منعکس شده به پدید آورنده مرتفع نشده باشد، اثر به صورت قطعی از فرآیند ارزیابی حذف خواهد شد و شورای انتشارات از پذیرش مکرر آن معذور خواهد بود.

۴،۳. اگر اثری قبلاً به معاونت پژوهش و فناوری این دانشگاه ارسال شده باشد و برای انتشار تأیید نشده باشد و بعداً ناشر دیگری آن را با هر عنوان چاپ کرده باشد، در صورت ارسال مجدد به این معاونت، داوری قبلی ملاک ارزیابی خواهد شد.

این آیین‌نامه در ۴ ماده و ۴ تبصره در جلسه هیات ریسه شماره ۱۲۶۱ به تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۰۲ به تصویب رسید.

